

Position paper: Corruptie en criminaliteit in de Rotterdamse haven

Bijdrage NVWA aan het rondetafelgesprek van de vaste commissie voor
Financiën van de Tweede Kamer op 1 februari 2021

Utrecht, 29 januari 2021

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht
www.nvwa.nl

Inleiding

Op 25 januari 2021 heeft u als vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer de NVWA gevraagd om een position paper op te stellen ter voorbereiding op het geplande rondetafelgesprek op 1 februari 2021 met daarin de visie van de NVWA op het thema 'corruptie en criminaliteit in de Rotterdamse haven'. De NVWA wil u bedanken voor deze mogelijkheid.

Missie NVWA

Staan voor veiligheid van voedsel en consumentenproducten, dierenwelzijn en natuur is de missie van de NVWA. Dit doet de NVWA door het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving en optimale beheersing van risico's, uitvoeren van de controle op producten voor de Nederlandse markt als voor de exportmarkten als voor de (inter)nationale handel. Daarnaast wil de NVWA transparant zijn en voorzien in goede informatiepositie van (vertegenwoordigers van) consumenten, bedrijven, maatschappelijke organisaties en departementen. Hiervoor is de NVWA zo doelgericht, doelmatig en wendbaar als mogelijk. De NVWA houdt zich als onafhankelijke Rijksinspectie bezig met keuren, toezichthouden, handhaven en opsporen op het brede werkterrein van de NVWA. Onderdeel van de werkzaamheden is het afgeven van exportcertificaten en specifiek voor de Rotterdamse haven, het uitvoeren van importcontroles.

Werkzaamheden NVWA in de Rotterdamse haven

Het werk van de NVWA in de Rotterdamse haven richt zich op controle van dieren en producten die afkomstig zijn uit zogenaamde 'derde landen' (buiten de Europese Unie). Bij de controle wordt toegezien op voedselveiligheid, gezondheid en welzijn van dieren en de veiligheid van consumentenproducten. Het betreft controles bij invoer in- en doorvoer door de Europese Unie op basis van EU-regelgeving. Deze controles worden uitgevoerd in aangewezen grenscontroleposten (GCP's), controlepunten en erkende entrepots. Het werk van de NVWA is erop gericht te garanderen dat alleen gezonde dieren, veilig voedsel en veilige producten op de markt van de Europese Unie komen. Hiermee wordt er tevens naar gestreefd om de insleep en verspreiding van dierziekten en voor de mens gevaarlijke ziekten te voorkomen. Tussen de ministeries van LNV en Financiën is een convenant afgesloten op grond waarvan de douane werkzaamheden verricht voor de NVWA. Dit betreft de standaard controle van pre-notificatie en gezondheidscertificaten die de douane uitvoert binnen het geaccrediteerde proces van de NVWA. Verder heeft de douane een stopfunctie voor veterinaire zendingen indien die niet aan de hiervoor genoemde vereiste procedures voldoen. Ook wordt samengewerkt om met douanedata selecties te maken voor de uitvoering van NVWA monitoringprogramma's en opsporing van onjuist aangegeven partijen.

Belangrijkste uitdagingen

Uit concrete signalen die de NVWA bereiken blijkt dat bij regelovertredend gedrag de lading vaak niet overeenkomt met de begeleidende documenten, certificaten en administratie die daarbij gevoerd wordt. Hierbij kan worden gedacht aan het gebruik van vervalste certificaten door bedrijven, waarbij bijvoorbeeld een onjuiste productomschrijving (en eventuele GN-code) wordt gehanteerd.

De NVWA heeft geen signalen met betrekking tot criminaliteit of integriteitskwesties. De (geografische) locatie van de aangewezen Inspectie Centra waar de NVWA haar inspecties uitvoert, bevinden zich buiten de haveninstallaties waar de douane haar toezicht uitvoert. Dat maakt het geen logische plaats en moment voor corruptie en criminaliteit. Het is onze inschatting dat eventuele ondermijnende gedragingen zich eerder in het proces zullen voordoen. Uit de risicoanalyse import, welke zich niet specifiek heeft gericht op de Rotterdamse haven, komen enkel incidenten van onjuiste aangegeven, of 'doorgereden' partijen naar voren. In 2020 zijn de werkmethoden geëvalueerd en aangescherpt.

Integriteit en veiligheid

Voor de NVWA als toezichthouder is integriteit een belangrijk onderwerp. Daarom heeft de NVWA een integriteitsplan en stelt vanuit transparantie jaarlijks een jaarverslag integriteit op. Dit jaarverslag wordt gepubliceerd op de intranetsite en met alle managementteams besproken. Binnen de NVWA kunnen meldingen met betrekking tot (vermeende) integriteitsincidenten op meerdere manieren worden gemeld bij een centraal meldpunt, vertrouwenspersonen of bij de integriteitscoördinator. Alle meldingen worden geregistreerd in een centraal registratiesysteem. Indien er voldoende grond aanwezig is voor nader (voor-)onderzoek kan in overleg met het ministerie van LNV worden overgegaan tot het instellen van een Intern onderzoek. Daarbij wordt gewerkt conform de 'Rijksprocedure Interne Onderzoeken'. Voor het afhandelen van integriteitsmeldingen wordt een vastgestelde procedure gevolgd. Als een melder een vermoeden van een misstand niet intern wil melden, om welke reden dan ook, bestaat de mogelijkheid om een melding te doen bij het Huis voor Klokkenluiders. Contact-informatie over het Huis voor Klokkenluiders is beschikbaar voor medewerkers van de NVWA via intranet.

Onderzoeken naar corruptie in het Rotterdamse havengebied

De douane is een onderzoek naar corruptie en criminaliteit in de Rotterdamse haven gestart. KPMG voert het onderzoek voor de douane uit, waarbij gekeken wordt naar de modus operandi en of de huidige beheersmaatregelen tegen corruptierisico's voldoende effectief en efficiënt zijn. Dit wetenschappelijke onderzoek is in 2020 onder begeleiding van een begeleidingscommissie van start gegaan. De IG NVWA neemt op persoonlijke titel deel aan de begeleidingscommissie.

Het eerdere niet gepubliceerde onderzoek 'Als de prooi de jager pakt' wordt niet bij het recente onderzoek betrokken. Voor dit niet gepubliceerde onderzoek is de NVWA in april 2017 benaderd door onderzoeksbureau EMMA met het verzoek deel te nemen aan een onderzoek naar de vraag in hoeverre THOR-organisaties in de haven kwetsbaar zijn om door criminelen gebruikt te worden als facilitators van georganiseerde criminaliteit. De NVWA krijgt vaker verzoeken van onderzoeksbureaus om mee te werken aan en/of informatie te leveren voor (wetenschappelijk) onderzoek. Daarbij overweegt de NVWA altijd of het mogelijk is aan dergelijke onderzoeken mee te werken waarbij beschikbaarheid van benodigde (vak)kennis of relevante toezichtinformatie, bijdrage aan de (strategische) doelen, vertrouwelijkheid van informatie en de benodigde capaciteit belangrijke criteria zijn. Het was de NVWA niet bekend dat het onderzoeksbureau EMMA het onderzoek namens de Politieonderwijsraad uitvoerde. Door het informele karakter van het verzoek heeft de NVWA het verzoek niet op waarde kunnen schatten. Als de NVWA dit had geweten zou mogelijk een andere afweging zijn gemaakt, zoals bij een onderzoek van de Dienst Regionale Informatie Organisatie (DRIO) van de (zeehaven)politie, eenheid Rotterdam. De DRIO heeft in 2019 onderzoek gedaan naar risico's en mogelijkheden bij importprocessen van met name fytosanitaire zendingen. Het betrof een onderzoek naar mogelijke interne onvolkomenheden. De NVWA heeft hieraan meegewerkt.

Ten slotte

De NVWA staat voor integriteit, transparantie en openheid. Het deelnemen en meewerken aan onderzoeken naar integriteit en eventuele corruptie in brede zin zijn in dat kader uiteraard van belang. De NVWA zal de uitkomsten van het onderzoek naar corruptie en criminaliteit in de Rotterdamse haven door KPMG beoordelen en bekijken of er aanvullende maatregelen en afspraken noodzakelijk zijn.